

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՃՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ 30րդ տարեշրջանի (1914-1915 թվական) բաժնորգազինն է 20 ֆրանկ. թիւրքիսի և Պարսկաստանի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆՍՏԱՆԿ: Ամսական բաժնորգազինն է 2 ֆրանկ. թիւրքիսի և Պարսկաստանի համար 1 ֆրանկ. Եւրոպական կամ գրամ գրկելու համար 1 ֆրանկ. Եւրոպական կամ գրամ գրկելու համար 1 ֆրանկ.

M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԼՏԱՐԻ
ԹԻՒՆ 39

1915 ԱՊՐԻԼ 28 ԴԷ.
(Ն.Տ. 1915 Ապրիլ 15)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը եթէ հարկ համարի, համապատասխան և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 ամիսով կարժէ. 1 զիտագիրը 2 ամիսով: Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadié, 17

ԿՈՎԿԱՍՍԻ
ՀԱՅ ԿԱՄԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ
ՆԳՈՍՏՈՂ ԿՈՄԻՏԷ
COMITÉ DE SECOURS AUX VOLONTAIRES
ARMÉNIENS DU CAUCASE

Թիւրքաշայաստանի մէջ կընուող հայ կամաւոր զինուորներուն օգնելու նպատակով Մարտէլիի մէջ կազմուած է «Կովկասի հայ կամաւորներուն նպաստող կոմիտէ» մը հետեւեալ անձերէն.

- Արեւմտեան՝
Մկրտիչ փարթապեան,
Արեւմտեան՝
Գարեգին Յովսէփեան,
Գաւնապա՝
Գարեգին Շահապեան,
Խորհրդակա՝
Յովհաննէս Սահապեան,
Յովհաննէս Պալմաեան,
Յովհաննէս Կիւլէսեան,
Արշակ Թորոսեան.

Թղթակցութիւններ պէտք է զրկել Արմենիայի խմբագրութեան, Էնչպէս նաեւ բոլոր նուէրներ Արմենիայի միջոցով կամ ուղղակի դան. ձապահի հասցէին (K. Chahlamian, Rue Longue des Capucins, N° 15, Marseille): Կովկասի նպատակը պիտի ըլլայ Մարտէլիի և Արտասահմանի բոլոր հայ գաղութներու մէջ նպաստներ հաւաքել և զրկել թիւրքիսի նոյն նը պատակով կազմուած Ազգային Բիւրոյին:

Երբ Կովկասի մէջ խմբուած հայ կամաւորներ կերթան իրենց անձ բոլորանուէր զոհել թիւրքաշայաստանի ազատութեան Ս. Գործին, արտասահման գտնուող հայեր պիտի կրնան այնչափ անսիրտ ու անտարբեր մնալ որ զէթ իրենց դան. ձէն մաս մը չնստնան այդ գործին իրենք ալ մասնակցած լինելու համար: Ով որ հայ է, ով որ մարդ է և կը զոհուի, թող փութայ իր նպատակը հասցունելու:

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայկական խնդիր. — Հոյեր ի թիւրքիս — Տեղական. — Կովկասի Հայ կամաւորներին համար. — Հայ բժշկաբաններ. — Թիւրքիսի լուրեր. — Տարտանելի վրայ յարձակումը. — Տ. Վեհիգլիս Եփապոսի մեջ. — Նամակառուիք — Ծանուցումներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Լոնտոն, 15 ապրիլ 1915

(Մեր մասնաւոր քրքիւցիւն)

Ինչպէս որ Արմենիայի թիւ 19, 1914 զեկ. 9 թուականու հրատարակուեցաւ, Լոնտոնարեան Տիւրքի. Յակոբեան Հայաստանի բարենորոգումներու ծրագրին արդէն չուր ինկած լինելուն և պատերազմի հետեւանքներուն և Հայոց ցանկութիւններուն նկատմամբ Յիշատակագիր մը մատուցած լինելով՝ Անգլիայի արտաքին գործոց նախարար Սըր Է. Ա. Կրօուի ստորագրութեամբ հետեւեալ պատասխանը ստացած էր.

Փօրէն Օֆիս, 2 նոյ. 1914

Տիւրքի,

Հրատարակած է ինձ իմացունել ձեզ Սըր Է. Ա. Կրօուի կողմէն թէ պատերազմին վերջացած պահուն ըստ բերման իրաց լինելիք կարգադրութեան նկատմամբ հայ ժողովրդեան տածած յոյսերին վերաբերեալ ձեր նախորդ ամիս 28ինու մակը ընդունուած է:

Պարտք կը համարիմ տեղեկացնել ձեզ թէ հայ վիլայէթներին մէջ կատարուելիք բարենորոգումները գրուած են և միշտ պիտի գրուեն Նորին վեհապետութեան կողմէն:

Արդ՝ ինչպէս որ ամենուն ծանօթ է, հոկտ. 29ին թուրք կառավարութիւնը առանց բանաւոր պատճառի յանկարծ Ռուսիոյ Սև ծովի եզերքը գտնուող Օտէսայի և Թեոֆոսիայի նման նաւահանգիստները ուժակով թալանարկելու որ իւր այս աւարքով Երրեակ Համաձայնութեան գէտ թշնամութիւն կը յայտարարէր և բացէ ի բաց կողմակից կըլլար Երրեակի զանազանութեան որոնք եւ.

բոլորի մէջ ահարկու պատերազմի բռնուած էին օգոստոս 4էն ի վեր: Եւ ճիշդ այս ամենափափակ ժամուն էր որ բրիտանական կառավարութիւնը ի պատասխան Տիւրքի. Յակոբեանի մատուցած Յիշատակագրին, որ մանրամաս տեղեկութիւններ աւփփելով հայ ժողովրդեան փափաքները ու յոյսերը կը ներկայացընէր, հաճած էր այս միջոցաւ և ապահովեցուցիչ պաշտօնական յայտարարութիւնը հաղորդելու:

Ուստի հարկ անհրաժեշտ էր որ բրիտանական կառավարութեան այս յայտարարութեան հաւար Հայ տառապեալ ժողովրդեան և ամեն ուղղամիտ և ճշմարիտ Հայու անկեղծ շնորհակալութիւնը յայտնուի և միանգամայն խնդրայն աւելի խորը մանկով Տիւրքի. Յակոբեանի մայիս 17, 1913 թուականու նոյն նախարարութեան մատուցած գրութեանը մէջ պարզուած էական կէտը՝ ու ըսկըզբունքը անգամ մը ևս չեղանուի. սկզբունք մը՝ որու վրայ փորձառու եղող բոլոր Հայեր անխտրապէս միացած են, այն է ամբողջ Հայաստանը պարունակող վեց վիլայէթներուն համար Հայաստանի պաշտպան կանգնող պետութեանց (Ինչպէս Անգլիայ, Գաղղիա և Ռուսիա) համարաւոր մի ընդհանուր կառավարիչ նշանակել որ ունենայ իւր վարչութեան զանազան ճիւղերուն համար իւր լիազօր վերապետուի Եւրոպացի մասնագէտներ. ի մի բան՝ Հայաստան ունենայ իրեն սեփական վարչութիւն մը որով կարելի լինի կանգնել հոն արգարութիւնը, ազատութիւնը և անգործութիւնը յօդու իւր բնակչաց ընդհանրութեան և ի պատիւ պաշտպանող պետութեանց: Եւ ասոր համար յարմար առթի մը կապաւոր զոր ընծայեց Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար M. Sazonoff փետրուար 9ին Պետական Տոմարի մէջ արտասանած ճառին առթիւ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ մասին ըրած համառօտ յայտնութիւններովը և մի քանի շարքով յետոյ ալ «Հայաստանի բարենորոգումները» անվամբ ի լոյս ընծայած «Նարնջագոյն Գիրք»-ի պարունակութիւններովը:

որոնք պաշտօնական գրութիւններու հաւաքածու մ'են և յոյց կուտան որ Ռուսիան իւր ներկա յայտնիչ միւս մեծ պետութիւններու՝ Հայաստանի համար մի ընդհանուր կառավարիչ կարգել տալու իւր նախաձեռնութեան մէջ չէ յայտնած և Բարձրագոյն Դուռն ալ պետութիւններէն մէկուն օգնութեամբ իւր տեսակետով ընդունած համառօտ ծրագրին իսկ ձգձգելով չէ իրագործած: Ուստի Տիւրքի. Յակոբեանի մարտ 31 թուականու մի նոր Յիշատակագիր շարագրելով և անոր մէջ ամբողջ հայութեան հարկ եղած երախտագրական արտայայտութիւնները ընկէ յետոյ՝ մասնաւոր ըրու մի առ մի այն բոլոր պարագաները որոնք տիրողական բնաւորութիւն մը ունեցած են Մեծն Բրիտանիոյ, Գաղղիայ և Ռուսիայ Բարձրագոյն Դուռն հետ ունեցած յարաբերութեանց մէջ. սակայն և այն պէս այս վերջինը անոնց բոլոր փափկանկատումները ուրի տակ առնելով և ապաւինելով Գերմանիոյ պետութեան գրամական և զինուորական օգնութեան և խոտովունքներուն՝ յարձակած է իրենց վրայ: Եւ այս յարձակումը եղած է առանց հաւանութեան իւր բրիտանեայ հը պատակաց և հաւանութեան ալ անկախ գաղութներուն և մտքի տէր թուրքերուն: Արդ՝ քանի որ Երրեակ Համաձայնութեան գէտ թիւրքիոյ այս վարմունքին ելքը մօտէն կամ հեռուէն դիտորդներուն յայտնի է և քանի որ թիւրքիոյն ամէն տեսակէտով պիտի պարտաւորուի այսօր վաղը Երրեակ Համաձայնութեան հետ հասկացողութեան գաղով խաղաղութիւն կնքելու, Հայութիւնը կը փափաքի որ Հայաստանի անհրաժեշտ պէտքերն ալ ուղղութեանէ չվրկուին Այդ պէտքերն են՝ ունենալ վարչութիւն մը Եւրոպացի ընդհանուր կառավարչի մը իրաւասութեան ներքի որով կարելի ըլլայ Հայոց իրենց ազգային նոյնութեան, ազգային կեանքի և ազգային յառաջդիմութեան տէրն ըլլալ և այլն:

Ի պատասխան այս Յիշատակագրին՝ ապրիլ 1ին այսինքն անոր ստաց.

ամբ օրը, Արտաքին գործոց նախա-
րարութեան երկրորդ քարտուղարը
Տիար Յակոբեանին իւր բարեկերպ
հարգանքով և առաջին քարտուղարին
այսինքն Արտաքին գործոց նախա-
րար Սըր Էտուարտ Կրէյի հրամա-
նով Յիշատակագրի ընդունուիլը և
անոր ուղարկութեան առնուիլը ծա-
նուցանող նամակ մը զրկած է: Իսկ
նախարարութեանը ասով ալ չը բա-
ւականալով՝ երկու օր յետոյ հետե-
ւեալը գրած է:

Պօրէյն Օֆիս
3 ապրիլ 1915

Տիար,

Հրամայում է ինձ պետութեան
քարտուղար Սըր Էտուարտ Կրէյի
կողմէ գիտելու (? խմբ.) ձեր նա-
խորդ ամսոյ 31 թուականի վրա
թիւնը որ կը վերաբերի վարչու-
թեան այն ձեւին զոր աշխարհիս ա-
մէն կողմը գտնուող Հայեր կը փա-
փափաքին տեսնել Հայաստանի մէջ
հաստատուած, ներկայ պատերազմին
վերջացած ատենը:

Եմ,

Տիար,

ձեր ամենաշնորհալի
խանարհ ծառայն
E. A. Crowe

Առ

Տիար Կ. Յակոբեան
G. Hagopian Esq.
25, Chesilton Road, Fulham.

Իսկ երէկ ալ Mr. Aneurin Williams
Բարլամէնդի հասարակաց Սենեա-
կին մէջ արտաքին գործոց նախա-
րարութեան ներկայացուցչին հար-
ցոյց թէ արդե՞ք կառավարութիւն-
ը պիտի ջանայ երբ պատերազմը
լննայ, ասիական Տաճկաստանի մէջ
ապրող Հայ ժողովրդեան համար ա-
տիճան մը ինքնավարութիւն (auto-
nomy) ապահովելու՝ նման այն ինք-
նավարութեան որ Ռուսիոյ կառա-
վարութիւնը խոստացած է Բոլ-
նիային: Այս հարցին ի պատաս-
խան՝ Mr. Neil Primrose (որ Լօրտ
Ռոզպէրիի երկրորդ սրբին է) պա-
տասխանեց որ «Նորին վեհափա-
ռութեան կառավարութիւնը պիտի
նկատի առնէ Ասիական Թուրքիոյ
մէջ բնակող Հայ ժողովրդեան չափե-
րը: Բայց կարելի չէ այս պահուն
որոշել թէ ապագայ կարգադրու-
թիւնները ի՞նչ պիտի լինին»:

Ժողովուրդները կունենան այն կա-
ռավարութիւնը որուն արժանի են:
և Հայ ժողովուրդն ալ որ աստիճան
ազատասէր, օրինաւոր և հայրենա-
սէր լինի, այն աստիճան ազատ և
ինքնավար կը լինի: Այս կէտը լաւ
հասկնալու են բոլոր անոնք որ ըստ
գաշնադրութեանց եւրոպական պե-
տութեանց պաշտպանութիւնը և օգ-
նութիւնը կը հայցին: Անշուշտ մեր
առջեւ ահագին դժուարութիւններ
կան: Բայց այսօր մը պետութիւնը
կամ ժողովուրդը իւր ազատութիւնն
ու կեանքը պահպանելու համար իւր
առջեւ եղած արգելքներ կամ դժուար-

ութիւններ չունի և անոնց դէմ
չմտքաւոր: Այսօր ամէն Հայ օրի-
նակ առնելով Եւրոպացի առաքինի
և կորովի հայրենասէրները, ջանա-
լու է իւր հագումը և մարմնով իւր
ստացուածքով և իւր արիւնով փըր-
կել իւր սիրելի հայրենիքը ու ազ-
գը: Եղած աշխատութիւնները ու
ջանքերը որչափ որ մեծապէս գու-
վելի ըլլան, դեռ չեն բաւեր, աւելի
մեծ ճիգեր թափելու է:

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԵԻԱ

Պոստին «Հայրենիք» լրագրին Կ պու-
սէն գրուած նամակէ մը կը քաղենք հե-
տեւեալ տեղեկութիւնները:

Կարնէն, վանէն և Սուլէն սու-
կալի խմբավարութիւններ լուրեր կը
հասնին: Այդ կողմեր թիւրք չէ-
թաներ կազմուած են, իբր հայրե-
նիքի պաշտպանութեան համար,
որոնք սակայն կը մտնեն Հայ դիւ-
ղերը և զրամ, գէնք կը պահանջեն
ու հակառակ պարագային, անպատ-
մելի՝ գաղանթութիւններով, որոնց
միայն թիւրք պատմութեան մէջ կա-
րելի է հանդիպել, կը տանջեն ան-
պաշտպան և խեղճ Հայ ժողովուրդը:

Առանձնապէս նոյն խմբավարութիւն-
ներին առարկայ եղած են Օձնի,
Դանիկ, Պատի-Շէն, Բարտունի, Չի-
թոյ և Հինձք գիւղերը որ մարդ-
կային գաղանթութիւնը այլևս անցած
է ամէն չափ և սահման. Հայ
կիները՝ մերկացուցած և ժամերով
ցարա ջրի մէջ պահած են որպէս զի
խոստովանին զէնքերի տեղերը և
զրամ տան: Կարնի բաղձաթիւ հայ
գիւղերին մէջ սպաննած են ազգե-
ցիկ համարուած Հայերը, որոնց շար-
քին մէջ է Օձնի գիւղի Տէր Արիս-
տակէս քահանայն:

Թիւրք բռնակիրն մէջ ծառայող
60ի չափ հայ զինուորներ դաւադ-
րութեամբ մը սպաննուած են թիւրք
չէթաներէն: Մուշի կողմերը կառա-
րեալ անօթութիւն կը տիրէ: Առ-
վանաճ վիճակի մէջ գտնուող խեղճ
Հայերը՝ ձեր, պառաւ կին թէ ալ-
ջիկ, ստիպուած են իրենց շալակով
ապստամբութեւ և այլ բռնակային
պիտոյքներ կրել թիւրք բռնակիրն
համար և ասոնց վրայ պէտք է բար-
գել չէթաների անսանձ թալանու-
նները, սպաննութիւնները:

Վանի մէջ չէթաները չեն կրնար
գործել որովհետեւ կը վախնան թէ
այնտեղ Հայերը կրնան նոյն կերպով
պատասխանել իրենց. ասոր համար
թիւրք իշխանութիւնը պաշտօնա-
պէս կը կատարէ սպաննութիւննե-
րը ժանտարմենքի և ոստիկանների
ձեռքով: Այսպէս 19 հայ երիտա-
սորդներ գնդակահար սպաննուած
են զինուորական փախստականի պա-
տրուակով: Այս առթիւ տեղի կու-
նենայ հետեւեալ դէպքը: Վան քաղա-

քին մէջ ոստիկանները գնդակահար
կապաններն հայ երիտասարդ մը նոյն
պատրուակով. սպաննուածի ազգա-
կանները և բարեկամները վրայ հառ-
նելով կրակի կը բռնեն ոստիկանները
որոնք սարսափահար կապատանին
տուների մէջ: Երկու կողմէ ամբու-
լը իրարու վրայ կը յարձակին:
Այդ միջոցին վանի հայ երեսփո-
խան Տ. Վառձեան կառավարչին կը
վազէ ըսելով որ առաջին առնէ
թիւրք խուժանի գրգռութեան ո-
րովհետեւ կրնայ ստիպել հետեւեալ-
ներ ունենալ: Մեծ ջանքերով հա-
զիւ կարգիլուի գրգռութիւնը որ
կրնար արիւնահեղ հետեւեալներ ու-
նենալ:

Պրոսպի առաջնորդ Օտապաշեան
վարդապետը որ յանձն առած էր
Երզնկայի առժամայ առաջնորդու-
թիւնը, չարաշար կերպով սպան-
նուած է անձամբ թիւրքէ: Սեբաս-
տիաի առաջնորդ Նշանակուած Գնէլ
եպիսկոպոսին հետ մինչև Սեբաս-
տիա կը հասնին անվտանգ: Սեբաս-
տիաէն Օտապաշեան կը մեկնի իր
թեմը և ճանապարհին խժուժ կեր-
պով կապանների կառավարին հետ
միասին: Եւ դեռ ինչի՞ր. . .

Տ Ե Վ Ա Կ Ա Ն

Ներկայ ամսի 10ին քաղաքիս
Հայ մատուռին մէջ գումարուած ժո-
ղովն ընտրուած Մասնախումբը,
որ ինչպէս յայտնի է, Հայկական
գաւաի պաշտպանութեան նպատակով
Պօլսո Նապար փաշայի նախագա-
ւարթեան տակ կազմուած Յանձնա-
խումբին զրկուելու համար հանգա-
նակութեան պիտի ձեռնարկէ, ապ-
րիլ 19ին գումարած իր առաջին նըս-
տի մէջ կազմած է իր գիւտներ հե-
տեւեալ կերպով:

Տիարներ՝

Յովհաննէս Սահաթեան Ստեփանակ
Արտաշէս Կիւլպէկեան Գառնապետ
Գրիգոր Հայրուսեան Խոյնապետ
Սարգիս Կիւմիւշեան
Արման Թիւրապեան

Հանդանակիլ Մասնախումբը քիչ
օրէն կը ձեռնարկէ հանգանակու-
թեան որ յառով ենք թէ արդիւ-
նաւոր և դժուարացիլ պիտի լինի:

— «Մէտածքի Մարիգիւմի Յու-
նաստանէն եկած գրէթէ ամէն շո-
գենաւներով Յոյն կամաւորներ կու-
գան Մարսէյլ, Փրանսական բանա-
կին մէջ ծառայելու համար: Առանձ
մեծ մասով կը զրկուին Մարսէյլ:

ԿՈՎԿԱՍՏԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՐԱՐՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս կը տեսնուի Արմենիաի
այն թուի 4րդ երեսը, առաջիկայ
մայիս ամսի 16ի կիրակի օր «Մա-
սիլիա»ի ընդարձակ սրահին մէջ
հանգէս ներկայացում մը պիտի
տրուի ի նպատակով կովկասի Հայ կա-
մաւորներին: Հանգիստականներն ի-

րենց ներկայութեամբ՝ ոչ մի-
այն գէթ փոքրիկ նպատակ մը անձ-
նագոհ Հայ կամաւորներին հասու-
ցած և միանգամայն Մարսէյլի մէջ
Հայերէն լեզուով թատերական ներ-
կայացումներ տրուիլը քաջալերած
պիտի լինին, այլ և իրենք ալ շատ
հաճելի և յիշատակութեան արժանի
ժամանց մը պիտի վայելեն չնչին
գումարի մը փոխարէն:

Մեր ստացած տեղեկութեան հա-
մեմատ, պաշտօնական անձեր ալ
ներկայ պիտի գտնուին այս հայ-
կական հանգէսին և տարակոյս չու-
նինք թէ ամէն գաղափարի Հայեր
իրենց ընտանիքներով մէկտեղ հոն
ներկայ գտնուելով պիտի ցոյց տան
փայլուն կերպով թէ Հայերն ալ դի-
տեն Ֆրանսացիներին պէս անխը-
տիր ամէնքը համբերալի և միասիրտ
ներկայանալ երբ իրենց ազգային
հայրենիքի ձայնն է որ զիրենք կը
կանչէ:

ՀԱՅ ԲԺՇԿԱՐԱՆՆԵՐ

Դրանթ բանասէր և պատմագէտ
Տիար Կ. Յ. Բաւմաշեան որ ան-
գամ է փարիզի Ասիական Ընկերու-
թեան (Société Asiatique de Paris),
նոյն ընկերութեան ապրիլ 16ի նըս-
տին մէջ հետաքրքրաշարժ բանա-
խօսութիւն մ'ըրած է մեր նախ-
նեաց երկաթիւն թռչկական գրքե-
րի և մասնաւորապէս Պոնտիկ Սե-
րասացիի թռչկարանի մասին, որ
կորուած կը կարծուէր և բարեպա-
տեհ առթով մը Տ. Կ. Յ. Բաւմա-
շեանի ձեռքն անցած է այժմ անոր
մէկ (գուցէ և միակ) օրինակը: Գըր-
ւած ի Սամսոն 1630 թուականին:

Տ. Բաւմաշեանի կարգացած այդ
բանախօսութիւնը շատ լաւ տպու-
թութիւն մ'ունեցած է ժողովական-
ներին վրայ որովհետեւ նիւթը բոլոր-
ովին նորութիւն մ'էր Եւրոպացի-
ներին համար որոնց նոյն իսկ գար-
գացածներէն շատեր դեռ անձամբ
կը մնան մեր հայ նախնիքներին
մէջ տեղի ունեցած դիտական շար-
ժամներին վրայ: Ընկերութեան Ա-
տենապետը (Mr. Sénart, Membre de
l'Institut) մասնաւոր կերպով շնորհա-
ւորած և շնորհակալութիւն յայտ-
նած է Տ. Կ. Բաւմաշեանին որի
կարգացած բանախօսութեան տու-
փոխումը կը հրատարակուի «Ափիս-
կան ընկերութեան» պաշտօնական
եռամսաթերթին, Journal Asiatique-ի
մէջ: Ծնորհակալ ենք որ Տ. Կ. Յ.
Բաւմաշեան անոր մէկ համառոտ-
ութիւնը Ֆրանսերէնէ հայերէնի թարգ-
մանելու և մեզ հաղորդելու հաճած
լինելով, կրնանք հրատարակել ի
ստորեւ Արմենիաի ընթերցողներին
համար:

Այս օրեր հրատարակուած է նաեւ
Revue de l'Orient Chrétien-ի մէջ (Հա-
յ. Թ., պրակ 3) Տ. Բաւմաշեանի
մէկ յօդուածը, Chronologie de l'histoire
d'Arménie:

դական իշխանութիւններն ու անգլիական և ֆրանսական ներկայացուցիչները չափ խանգարված ու չքեղ ընդունելութիւն մ'ըրին Տ. Վէնիզէլոսին:

Կըսուի նաև թէ Տ. Վէնիզէլոս Եգիպտոսէն Սիւրիս պիտի գայ ուր պիտի մնայ ժամանակ մը Լիւսէրն քաղաքին մէջ:

ՆՍՄԱԿԱՏՈՒԺ

Սըմարանդ. Գ. Յ. Մ. — Ձեզ ղըրկւած 1 « Մի պուկար հայրենասէր » և 1 « Նմոյշներ Մ. Փ.ի գրած ոտանաւորներէն » գրքոյնքը փոխարինութիւն են Ամենիաի այն 4 թիւերի որոնք « Արմէնիա » խմբագիր-տնօրէնին իր յօդուանի առթով անցած տարի Կ. պօլիս գտնուած միջոցին պակաս հրատարակուած են, ինչպէս ալ յայտարարուած էր « Արմէնիա » ի 29րդ տարեշրջանի 45րդ թուին մէջ:

*** Գ. Յ. — Ձեր գրածի նկատմամբ մեր կարծիք յայտնած ենք ձեզ արդէն, յատկապէս քարտ մը և նամակ մը ղըրկւած լինելով: Եթէ մեզ ծանօթ եղող ձեր հասցէով գրածնիս չհասնիր ձեզ, նորէն գրել և կրկնելը աւելորդ կը համարինք: Ձեր մեծաւորների միջոցով պէտք է յայտնէք այդ փափաքը և կատարէք ձեր դիմումը: Իսկ եթէ այդ առթով յոյսեր կը տածէք ուրիշների վրայ, դուք ուղղակի դիմեցէք անոնց:

Ստացա՞ք արդեօք « Տազնապ » գիրքը որ ղըրկած էինք ձեզ:

Ֆր. Գ. Յ. — ՍՄԱԿԱՏՈՒԺ: — Մարտի 1-ին հայ կամաւորներ չկան որ անոնց թերթ ղըրկուի: Մարտի 1-ին և Փարիզէն հայ կամաւորներ ընդունուած և ուրիշ տեղեր փոխադրուելով մարդուիէ յետոյ ռազմաճակատը ղըրկուած են ցիրեցան բաժնուելով զանազան վաշտերի մէջ, այնպէս որ հայ կամաւորների զօրաբանակ կամ առանձին համախմբում չկայ. միայն թէ անոնցմէ մեզ ծանօթ և կարևոր մէկ մասին ղըրկած կը լինիք ձեր թերթը եթէ ղըրկէք ուղղակի այս հասցէով. Mr. Yeprem Yepremian. 2e Régiment Etranger de marche du 1er Rég. Etranger, B. 4, 4e Section, Mle 19084, Secteur postal No. 109: PARIS

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Ա. Զ. Դ.

Մեր ընթերցողների դիւրութեան համար կը տեղեկացունենք որ Մարտի 1-ին մէջ Արմենիան հատով կարելի է ստանալ Արմենիաի գրասենեկէն զատ, նաև Տիար Գ. Շահ-լամանի վաճառատան մէջ (15, rue Longue-des-Capucins):

ՏՆՕՒԷՆ.— ՌԱՄԱԿԻՒՄ

Մ ՓՈՐՓՈՒԿԱԼԵԱՆ
Մ ԱՐՍԷՆԷ

Հայերէն Տպարան Մ. Փարրուգալեանի
Le Gérant: François CARRIERE.
Marseille. — Imprimerie du Midi

ԱՆՆԱԽՐԵՐՈՅ ՀԱՆԴԵՍ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ Ի ՆՊԵՍՏ ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՎՈՐՆԵՐՈՒՆ AU PROFIT DES VOLONTAIRES ARMÉNIENS DU CAUCASE

Մարքում Մարտի 1-ին Հայ Թատերասիրաց խումբի կողմէն
Հովանաւորութեամբ Մարտի 1-ին և Կովկասի Հայ Կամաւորներուն Նպաստող Կոմիտէ-ի
Տեղի պիտի ունենայ 1915 մայիս 16-ին Կիրակի Կէսօրէ վերջ, Սալոն Մասիլիա, Արսէնալ փողոց, թիւ 1
(Salon Massilia, rue de l'Arsenal, N. 1)

Բացում Սալոնի
Ժամը 2-ին

Բացում նախագահէ
Դաշնակ
Արտասանութիւն մը (Գամառ-Քաթիպէն)
Բանախօսութիւն

Ա. ՄԱՍ

Գ. Յ. Սահաթեան
Օր. C. Laugier
X
Գ. Մ. Փորթուգալեան

Սկիզբ հանդեսի
Ժամը 3-ին

Բ. ՄԱՍ

Ա. Շիտանեանի

ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Թատերախաղ Յեղափոխական կեանքի
Երեք արարով

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

Անդրանիկ	Գ. Ա. Աթանասեան	Ա. Քիւրտ	Գ. Մ. Պօստրեան
Վահան	Գ. Գ. Զամարեան	Բ. Քիւրտ	Գ. Վահրամ
Դրբո	Գ. Գ. Քզիրեան	Պահակ	Գ. Մ. Տօլարեան
Սօնա	Օր. Հ. Փորթուգալեան	Ա. պահակ	Գ. Մելքոն
Ռէս Մէլօ	Գ. Ե. Թորոսեան	Բ. պահակ	Գ. Պետրոս
Առաջնորդ	Գ. Ե. Գալթագեան	Տօնիկ աղա	Գ. Երուանդ
Հայ մը	Գ. Ենովք	Պառաւ	X
Հիւանդապահ	Գ. Գ. Ղևոնդեան	Ծեր	Գ. Գառգար

Հայդուկային խումբ և այլն.

ԳԱԻԱԹ ՄԸ ԹԵՅ

Խիստ ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն

ԱՆՁԻՆՔ

Արման (Գօնթ)	Գ. Լօղպէկեան
Դարդին (Գօնթէս)	Օր. Է. Խեթիւճեան
Ֆրէանգի (սպասաւոր)	Գ. Լեոն Զպուքեան
Էդիէն (լրագրավաճառ)	Գ. Երուանդ Թորոսեան

Յրանցորդներ. — Տոմարէնքը կը ծախուին ձեռքէ Գ. Յ. Պալթանեանի վաճառատունը (Rue de la Guirlande, N. 22) և ներկայացման օրը Սալոնի կիշէն:

Տեղերու գիններն են. — Ա. կարգ 3 ֆր., Բ. կարգ 2 ֆր., Գ. կարգ 1 ֆր.: Հանգէսներկա յացումը կարելի եղածին չափ փայլուն անցնելու համար ոչ մի ջանք չէ խնայուած:

Տիգրան Զեօկիւրեան. ՎԱՆԻԲԸ (Վարդապետի մը օրագիրը): Տպար. Օ. Արզուման: Գին 10 դրոշ (2 1/2 ֆր.): Ստանալու համար գրիմել Մարտի 1-ին Արմենիաի խմբագրութեան

(Տ. Զեօկիւրեան այս գրքով ոչ միայն երիտասարդ կուսակրօնի մը իր ձեռագրի պատկերը կը ներկայացունէ, այլ և հոն ղեկարարեալ վերաբերեալ և այլ հետաքրքրաշարժ նիւթեր կը շօշափուին: Հե-

ղինակը լաւ գնած և ուսումնասիրած է բնութեան ղեկեցիկութիւնները. բնական տեսարանների կենդանի գոյներով նկարագրութիւնները տեղ տեղ վերին աստիճանի հիւսնալի են որ գրագէտին հետազոտող մտքի ու երեակայութեան բարձրութիւնը ցոյց կուտան: Գրքու ռճն ալ լաւ է, ընտիր հայերէնով և կարճ ու ամփոփ նախագատութիւններով:

Խորհուրդ կուտանք մեր ընթերցողներին

կարգաւ այս գրքը որ գրագիտական հաշակ ունեցողներին գրական վայելք մը ըմբռնել տալէ զատ՝ ամէն ընթերցողներին ալ որոճալու նիւթեր կուտայ ինչ ինչ խընդիւրների վրայ:

SETH. J. M. MESOVP History of the Armenians in India (from the earliest times of the present day). 5 fr. (5. 50)